

DE ACRI IN LATINIS

OPTIMISQUE LITTERIS

APUD HISPANOS JUDICIO

ORATIO

IN SOLEMNI STUDIORUM

RENOVATIONE

A P. LUDOVICO MINGUEZIO

à Sancto Ferdinando

IN SCHOLIS PIIS

DE LAVAPIES HABENDA

Die XII Septemb. anni MDCCLXXIX.

hora V. vesper.

CUM PERMISSU:

Matriti: Typis PETRI MARIN. ANNO DOMINI
M.DCC.LXXIX.

DE ACRI IN LATINIS

OPTIMISQUE LITTERIS

APUD HISPANOS IUDICIO

ORATIO

IN SOLEMNI STUDIORUM

RENOVATIONE

A P. LUDOVICO MINGUEZIO

in Sancto Ferdinando

IN SCHOLIS PIIS

DE LAVAPIES HABENDA

Die XII Septemb. Ann. MDCCXXIX

Patris N. respect.

CUM PERMISSU

Martin: Typis Patris Mariae. Anno Domini
M.DCC.LXXIX.

DE ACRI IN LATINIS,
OPTIMISQUE LITTERIS
APUD HISPANOS JUDICIO

ORATIO.

ETSI quisque ferè ita natura comparatus sit, A. O. ut saepe quadam falsa ingenii existimatione, parem se ad injunctum sibi munus obeundum arbitretur, majusque ingenium sibi ac vires, quam impositum onus postulet, inesse putet; tamen hujus rei, quae á nobis hodierno die suscipitur, magnitudo tanta est, et gravitas, ut facillè cujusvis Oratoris, vel in dicendo versatissimi, animum, nedum nostrum, tale ac tantum onus ferre insuetum, debilitare possit ac frangere. Nam rem novam aggredientem; rem, de qua usque in hunc diem, quod ego sciam, Oratorem de suggestu dicentem audistis neminem; rem, cui utpote novae, ac pene singulari plurimi, caeteroqui nominis Hispani studiosissimi, obsistere, atque contraire audebunt. Equidem Oratores antehac in publicis studiorum renovationibus, atque ea, quam nactus sum occasione, sive de linguae latinae praestantia, deque via ad eam comparandam expedita, sive de litterarum humaniorum studio pernecessario, sive de tenui in litteris inter Hispanos progressu, aut contra nimis amplificato nostrarum litterarum splendore, sive de artis oratoriae facultate, sive denique de mira Rhetorices cum Poësi conjunctione suas contulerunt orationes, animoque ea cuncta percurrere in deliciis habuere. At verò haec

4
hæc argumenta nulla mihi ratione sumenda duxi: cum enim quamplurimi et ingenio et doctrina præstantes viri hujusmodi rem plenius, fusiùsque tractassent; easdem non modo sententias, easdemque rationes iterare, ac repetere, ac veluti eundem clavum trudere neccesse haberem: quod, et á vestris auribus maximè abhorreret, et á gravitate, et decore alienum esse censeretur, sed eorum, qui magna cum ingenii laude de his præclarissimè egerunt, vires nostris debiliores, imparesque, arrogantius sane quam ut aequo animo optimus quisque pati posset, traducere merito viderer. Utrumque qua maxima potui diligentia atque industria vitare mihi in animo fuit; multumque et diu cogitanti quodnam argumenti genus apud vos lectissimos viros, maximaque sapientia ornatos deferrem, nullum vel vestris auribus jucundius, vel, ut ignorantiae, impèritiaeque nota ab exteris nationibus saepe numero nobis inusta, deleretur, aptius, vel, ut ab adolescentium animis taedium illud, quo plerumque adversus bonas litteras afficiuntur, pro parentum, magistrorumque votis suaviter abstergeatur, opportunius, mihi sese obtulit, quam ut in conspectu adeo frequenti, multoque mihi gratissimo vobis proponerem, acre in litteris humanioribus, latinitateque judicium, quod á saeculo reparatae hominum salutis decimo sexto inter Hispanos obtinuit, summaque nostrorum laude prosperè viguit, jam jam suscitari, denuoque litterarum Orbi reddi. Cum verò ea aetate litterae tam longè processerint, vix adduci poterimus ut credamus, futuris post hac temporibus latinum sermonem, qui jam dudum inter mortales conticuit, nec cultiori stilo, nec majori elegantia pro re nata conficiendum. Amplius equidem mille anni sunt elapsi, cum eodem fato pristini Latii uberrima copia, barbarorum commercio inquinata, sic in novas, foetidasque dialectos sensim evasit, adeoque desuetudine, ac incuria turpiter est contracta, ut Romanae linguae nitor, ac puritas non aliunde, quàm ex veterum, qui naufragium ef-

effugerunt, auctorum classicorum perpauca libris petenda sit, atque haurienda. Maximam propterea gratiam litterarum studiosissimis, unoquoque saeculo in earum decus, ac splendorem conspirantibus, habendam intelligo. Eorum enim quisque, quoad ejus fieri potuit, sedulam navavit operam, ut á temporis pretiosiora quaeque vorantis injuriis hos codices avellerit, purosque ac nitidos ad nos transmiserit. Quare non possum equidem non animo plurimum angere, cum apud Sapientissimos viros in hac studiorum instauratione rem et novam, et difficilem, et quibusdam fortasse non probandam versaturus sim. Quo mihi magis orandi, atque obtestandi estis, ut hanc nostram tenuitatem, et inopiam studio, alacritate, benevolentiaque vestra foveatis: quas ego res si mihi non deesse sensero, spero me diligentia tarditatem ingenii compensaturum. Profecto haud parvo ingenii acumine, brevique rationum, et argumentorum apparatu opus esse videtur, ut vobis palam certumque faciam apud Hispanos fuisse tempus, quo per celebres, et emunctissimae naris, in latina lingua, optimisque artibus extitere viri, qui laborum assiduitate, ac vario elucubrationum genere pro virili sua effecerunt, ut et Italia, et Belgium, et Batavia, et Gallia, omnesque totius Europae provinciae mentium caligine obductae, armorumque strepitu alio distractae, bonas litteras, liberaliumque disciplinarum studia amicis oculis intuerentur, atque adamarent. Quos enim eo temporis spatio nostra tulit Hispania viri (tulit autem quam plurimos), de universo paene disciplinarum orbe multa nobis nitido sermone, accuratoque judicio scripta reliquerunt: monumenta tum sacrae, tum profanae antiquitatis pretiosissima, temporum rubigine confecta, emendarunt, atque in meliorem methodum redegerunt. Fac nunquam extitisse Gracianos, Gonzalezios, Lagunas, Pincianos, Aprileos, Brocenses, Palmirenos, aliosque in recognoscendis, et purgandis codicibus vetustis indefessos, quales hodie graeci, latinique sermonis Auctores ha-

beremus? Non sane illos nitentes, et elegantissimam sui saeculi munditiem referentes, sed invenustos, squalentes, et contracta ferrei saeculi rubigine scabros. Aufer doctos sacrorum dogmatum propugnatores Canos, Carranzas, Leones, qualem haberemus Theologiam? Non sane illam, quae á castigata stili dictione, sententiarum gravitate, optimaque scribendi methodo vigorem firmitatemque derivat suam, sed inanibus argumentis implicatam, et quae in sophismatum, cavillationumque tricas conjecta, nihil ea confert, nisi ut ridiculam, jocularumque Heterodoxi reddant, nostrique in densissimas errorum tenebras iniiciant. Pone nullos extitisse Nebrisenses, nullos Marianas, nullos Stradas in conscribendis Gentis Hispanae domi bellicae rebus gestis, qualem historiae speciem habebimus? Nostratum potissimum cura ac vigiliis effectum esse constat, omnes ut artes, latinusque sermo ad id tantum non amplitudinis, dignitatisque fastigium eveherentur, quem ea proculdubio aetate vere aurea tenuerunt, quae Livios, Sallustios, Tullios, caeterosque Romanae facundiae Principes tulit ad latinae linguae commendationem; parumque abfuisse putamus (absit dicto invidia), quin Scriptores Hispani sermonis splendore, sententiarum gravitate, eruditionis copia, verborumque vi illos adaequarent. Fieri non posse planè assero, ut latina lingua plurimis abhinc retrò saeculis emortua, tantumque libris, qui superfuerunt, contenta, sive soluta oratione, sive adstricta optimè conscribere perfecteque ea loqui facili negotio possimus. At verò nostra Hispania tot tulit tantosque viros, quos et pura Latii dictione, et verborum proprietate cum summis veterum scriptoribus conferre possemus, ut eos omnes singillatim enumerare mihi longum, et ad memoriam revocare vestris auribus esset gravissimum. Hujus rei testis est Tarraconensis Archiepiscopus Antonius Augustinus, qui praeter summam, ac propè immensae eruditionis copiam, qua praestantissimi juxta ac doctis-

7
simi Pauli Manutii sententia omnes ejus aetatis Scriptores
longe superabat (antiquitatum enim studiosis institutio-
nes praebuit, legum sacrarum peritos edocuit, juri
civili deditis novam facem praetulit, omnes denique
avide ac certatim sese ejus doctrinae subdiderunt); ea
illi erat sermonis latini puritas, is nitore ac elegantia, ut
cum libros ab eo confectos evolveritis, vos in alicujus
veteris opus incidisse putaretis. Testis est celeberrimus,
nullique ulla in re comparandus Benedictus Arias Mon-
tanus, summorum omni genere virorum feraci Baetica
editus, qui se unius vel artis, vel scientiae, vel linguae
intra limites coercere aegrè ferens, contra ea omnia
complectendi, longèque veteres superandi cupiditate
flagrans, se ita totum primarum linguarum cognitioni, et
praecipuè, quae jam omnino defecerant, Hebraicae nem-
pe, et Graecae, et Latinae tradidit, ut hujus viri suavissi-
mum os, quo sui aevi nationes vocis sonum emitterent,
organum; stilumque ejus acerrimum, eum fuisse, quo et
Hebraei, et Graeci, et Latini Scriptores usi sunt, jure me-
rito existimaretis. At verò quo stili nitore, qua dictio-
nis puritate, quo verborum delectu, et elegantia? Si ves-
tram in ejus lyrica carmina oculorum aciem intenditis,
in dubium profectò adducemini, mihi credite, utrum
lyra canentium facillè Princeps Horatius eadem ipsa
conscripserit, an eo per plures annos tam conjunctè
vixerit, ut ab eodem Venusino Poeta simul cum numi-
ne ac furore puram locutionem, nativumque sermo-
nem hauserit. Tali verborum potestate, canendique vi
sese exprimentem miramur. Testis est Johannes Petrus
Perpinnanus, cujus de laudibus, dum litterarum pretium
manebit, nulla unquam aetas conticescet, quem ut Ro-
manae eloquentiae Principis industrium sectatorem stu-
diosae juventuti omnes ad unum commendant, quique
his temporibus in Ciceronis locum et orationis gravi-
tate, et mascula, ut ita dicam, dicendi vi, successisse vi-
detur, cui uni denique contigit, suo diligenti in Cice-

8
rone perlegendo studio, assiduaque stili exercitatione (quem ipse Tullius modò dicendi opificem, modò optimum, ac praestantissimum dicendi effectorem vocat), ut in succum et sanguinem, si ita loqui licet, eundem eloquentiae Parentem mirifice converterit. Ita Ciceronis vestigia adamusim premens, ne tantillum quidem ab eo discedere passus, saepenumero factum est, ut cum ingenii praesidia non deessent, eximiaque natura, tam vivido eloquentiae genere, tam illustri, tam sanitatis, et succi pleno inter dicendum uteretur, ut cum causam quondam nactus esset tantam, quantam nulla cujusquam eloquentia tractandam suscepit, oratio ejus ea volubilitate sermonis flueret, eo dicendi ardore vehementi, ac gravi, ut minimè mirum debeat videri, talem in Hispania, ac in media Italiae luce extitisse, qualem Aristophanes Periclem descripsit, ut tonare, fulgere, permiscere civitates videretur. Quid autem hos, aliosque innumeros, quos dedita opera silentio transmittendos duxi, memoria repetere immoror? O fortunatam tali virorum acie ornata Hispaniam! O beatissimum regnum, quod tot ac tantos uno aevo praestantes viros, qui simul cum acri judicio, et eruditione, orationis quasi exultantis ubertatem junxerunt, ex sese edidit! Cumque certo certius constet, ne actum agere videar, latinam linguam jam diu inter emortuas annumeratam ex veterum auctorum tum lectione, atque animadversionibus, tum imitatione effingendam, quis inficiari poterit, Hispanos in hoc humanitatum studio ac labore palmam ceteris praeripuisse, totamque imitandi artem adeò recte tenuisse, ut veterum, in dictione casta, in inventione, in cultiori stilo vestigiis insistentes, suos prorsus reddiderint, multumque ad exemplaria, quae imitanda sibi proposuerant, accesserint? Orationis porro divitias ac copiam, figurarum varietatem, venustatem locutionum, rectamque scribendi methodum, quibus omnibus, vera ac genuina imitatio, Quintiliani judicio, sita est, quis non temere negare

au-

audebit ? Igitur Hispani, inquires , coeci veterum imitato-
 res effecti sunt, nimiaque eos sibi effingendi cura , in ser-
 vitutem illam evasit , de qua Horatius , *o imitatores ser-
 vum pecus ?* Absit talem ignominiae abjectique animi
 notam celebriores in Hispanos impingamus. Haccine
 macula Poetarum latinorum facile Principem perstin-
 gemus , quod dum varia carmina pangebatur , vel Ho-
 merum , vel Hesiodum , vel Theocritum undequaque
 aemulatus est , qua de re mirum evasit exemplar pos-
 teris imitatione assequendum ? Fieri plane posse con-
 fiteor , ut nonnulli reperiantur , qui novam viam , qua
 nullo duce adhibito , eos veluti manucente , possint
 incedere , sibimetipsis aperuerint ; at verò et ii rari
 sunt , et adeò perpauca , ut adinstar prodigii censendi
 sint. Foecundioribus quidem ingeniis , quo et incre-
 cant , majusque accipiant incrementum , aliquo admi-
 niculo opus est. Animum enim nostrum , ni plena idea-
 rum , cogitationumque ubertate abundet , quem foetum
 editurum putatis ? Frustra equidem nervos omnes conten-
 deremus , si quod natura monente volumus , inquit Cice-
 ro , id sine cujusquam similitudine consequi auderemus ;
 ni , quae nostra perficiat , imitatio accederet , animique
 sensus. In seligendis verò auctoribus , qui imitationi viam
 nobis sternant , maximè cavendum , acrique judicio no-
 bis adhibendum est , ut internoscere possimus cuinam vel
 lectioni , vel operi , vel auctori operam nostram navare
 debeamus. Quod optimum , quod perfectè elaboratum ,
 quod omnibus numeris absolutum veteres scriptum reli-
 querunt , id , per eorundem opera , ut apis sedula per-
 vagantes disquirere debent recentiores. Virgilium pro-
 fecto ex veterum Poetarum obsoletis scriniis , Cicerò-
 nem ex Ennii stercore , inanique graecorum loquacita-
 te , quas ille suis operibus intexeret , hic suas ornaret
 orationes , margaritas eruisse pro comperto habemus.
 Qua ex re haud nobis facile dictu est , quali ac quan-
 to judicio opus sit , ut optimos auctores prae aliis se-

ro
ligamus, quaeque in eis imitatione digna invenerimus, adamemus. Hoc igitur navum, acre, ac diligens in sermone latino conficiendo iudicium, hunc in litteris humanioribus, uberrimaque dicendi arte quasi gustum, has denique ex sermone tum latino, tum graeco in vernaculum versiones, quibus Hispani, prudentissimi juxta ac sapientissimi Regis Philippi II. auspiciis sedulam operam collocarunt, magna animi nostri laetitia ac voluptate renovari, denuoque instaurari intuemur. Quisquiliae enim, naeniaeque pene innumerae, quas olim pueri edocebantur, quaeque maxima temporis jactura, mentiumque perturbatione, eorum in pura, nitidaque latinitate cognitionem summopere retardabant, ac impediebant, optimorum magistrorum censoria virgula notatae, publicis gymnasiis in praesentiarum exulare jubentur: illa gravis, atque immensa grammaticarum observationum moles, qua tenella puerorum memoria mirum in modum lassabatur, ac pondere oppressa propè deficiebat, rejici é Scholis coepta est: libros barbaris oppletos, qui munditiem, et Latii nitorem deturpabant, é manibus passim projiciunt juvenes studiosissimi: parentes, qui filios suos, ut communiores latinae grammaticae regulas tantummodo ediscerent, erudendos tradere solebant, quae res per Hispaniam multos annos in more fuit posita, huic non acquiescunt inani studio, quin potius lenti, ac spectati viri, post paucas, utilesque has á pueris memoriae diligenter mandatas regulas, post versionem et latinorum et hispanorum auctorum haud ignobilem, eos ita oratoriae facultati, poësi, historiae, veterum ritibus, locorum antiquorum descriptioni, quae omnia sub humaniorum litterarum nomine cadunt, magna sui voluptate, filiorumque emolumento dare operam cogunt, ut duorum, triumve annorum spatium in his studiis amoenissimis peragant. Pueros hodierna etiam die reperiri licet, qui eloquentissimas Ciceronis orationes coram amplissimis, ac frequentissimis

virorum coetibus, veluti definientes, qua illarum parte firmiora insideant argumenta, quae vis et robur eis insit, quave verborum potestate, stilique nitore fuerint scriptae, adstantibus digito prope commostrant: juvenes reperietis studiosos, quibus in amore ac deliciis Musae, harumque cultores habentur, Poëtarumque clarorum opera nocturna et diurna versant manu; neque prima fronte, quae multos decipere solet, contenti, operum abdita, ac secreta, auctoris scilicet mentem, imagines figurarum, artem, stilum penitus introspiciunt ac permeant, quique maxima possunt navitate, et poëmatum causas, et regulas in eis conficiendis perpendendas, et praecepta denique ab Horatio in sua summis laudibus extollenda Poëtica arte tradita, se probe callere haud obscurum specimen omnibus praebent. Quae omnia cum ita á juvenibus effici videamus, quid, quaeso, A. O. aetate provectiones aggredientur? Quodvè eruditionis opus vel politissimum non tentare audebunt? Nonnulla jam cum rhetorica, cum poëtica opera Academia- rum suffragio, ac praemiis laureata in lucem prodeunt: oratoriam artem magna ex parte neglectam, ac presumdatam in pristinum, nativumque splendorem restitui conspicimus: panegyricos, et funebres laudationes, quibus elucubrandis unum vel alterum dumtaxat antiquitatis exemplar nobis superest, perfectè elaboratos invenietis quam plurimos. Quid ita? Assidua, et accurata librorum lectio simul cum ordine, et delectu instituta est; evolvuntur vel horis succissivis optima quaeque latinitatis, et eruditionis exemplaria: puerorum oculi venustissimis, atque elegantissimis, Terentii, Nepotis, Phaedri codicibus pascuntur: Nasonis copia, Maronis elegantia, et majestate, Caesaris gratia et decore eorum animus exsaturatur; omnium denique mentes, dum Romanae eloquentiae parens cunctorum manibus teritur, ejus prope divino succo nutriuntur. Hic equidem, coeterique Scriptores, qui sub Augusto floruerunt

et

et domi, et ruri, in urbe, in rusticationibus, in itinere-
 ribus diu noctuque nobis evolvendi sunt, licet sermo-
 nis latini, optimarumque litterarum summas attinge-
 re tantummodo contendamus; eum verò perfectionis
 gradum, quo Latium viguit, nos ut hac aetate asse-
 quamur, fieri non posse, ne mea nimis protrahatur
 oratio, paucis absolvam. Luce enim meridiana clarius
 videtur, neminem etsi verba, et locutiones veterum op-
 pido contempletur, vimque eorum perpendat, effice-
 re posse, ut latino sermone rectè omnino loquatur, vel
 scriptio-
 nis proprietate priscos latinos sibi pares reddat,
 satisque habiturum, maxima ingenii cura, scribendique
 usu praemissis, si ejus opera latinè confecta, vete-
 rum speciem praese ferant, antiquitatemque redoleant.
 Num ignari estis, quantum curae, et laboris, quotquot
 ad nos ex variis, disjunctissimisque Europae partibus
 adeunt exteri, vigenti hispanae linguae impendunt, quin
 in ea loquendi, scribendique facultatem, ut nos, adsequan-
 tur? Quod si nonnulli ejus demum verba mente concipiant,
 eaque sese exprimere tentent, neque proprie, neque ni-
 tide, neque eleganter id praestare posse facile videtis.
 Fac postremo hispanum idioma, quod quidem latino con-
 tingit, parvo optimorum librorum numero contineri,
 quisnam se id probè callere, in eoque disertè loqui glo-
 riaretur, perfectamque in eo loquendo cognitionem sibi
 arrogaret? Huc accedit discrimen, idque gravissimum,
 quod latinam inter et hispanam linguam interesse om-
 nibus in propatulo est; illa enim, neglecta simplici ac
 vulgari dispositione, orationis partes, aliis in locum
 aliarum abeuntibus, varie et artificiosè commutat, ac
 invertit; haec neque transgressione utitur, et verba
 loquendique modum, idearum serie ac ordine serva-
 tis, disponit ac collocat; illa in verborum collocatio-
 ne strictas leges, et regulas praecipuas servat; haec
 autem et verborum ordinem, et locutionum seriem
 cum vigentibus et emortuis linguis habet communem.

Missa facio haec aliaque impedimenta, etsi gravissima, meaque sententia, insuperabilia. Quis enim verborum vim ac potestatem apprimè noscet, eorum insuper integram significationem, phrasium naturam, et infinitos propemodum illarum usurpandarum locos? Equis etiam eadem latina vocabula, et dictiones, innumeris auctorum locis, quibus passim usurpantur, adhibitas legerit? Ad hanc quidem absolutam verborum latinorum notionem comparandam assiduo familiarium colloquio, convictu, consuetudine nobis opus est: pauculos verò libros latinè conscriptos sufficere, ac esse satis, prorsus nego. Cicero in eximio Tusculanarum opere magnam adhibuit curam, ut hujus vocis *Aegritudo* significationes varias, quibus apud Romanos in usu erat, rectè exprimeret. »Aegritudo, inquit, est opinio »recens mali praesentis, in quo demitti, contrahique animo rectum esse videatur. Aegritudini subjiciuntur »angor, moeror, dolor, luctus, aerumna, afflictatio. »angor est aegritudo premens; moeror, aegritudo flebilis; »aerumna aegritudo laboriosa; dolor, aegritudo crucians; »afflictatio, aegritudo cum cogitatione; luctus denique, »aegritudo ex ejus, qui charus fuerit interitu acerbo. Perpendite, quaeso, A. Gravissimi, perpendite, qua vestra est mentis perspicacia, hunc Ciceronis locum, hujus vocis significationem nasutè dstringite, bonaque fide fatemini, ni Cicero, coeterique Scriptores latinum hoc vocabulum, aliaque multa aperuissent, futurum ut peritissimum quemque hominem lateret. Etsi itaque recentiores, nulla alia verba, nullas alias loquendi formulas, quam ab Cicerone et Livio usurpatas, integre ex eorum operibus exciperent, suisque ingererent, dici minimè posset, eos et cum munditie, et elegantia, et nitore idioma latinum scribere, sed verum plagium committere, cum satis superque constet, stilum, quo scriptor maximè pollere debet, non in sola tantum phraseologia consistere, sed in ipso etiam totius orationis ha-
 bi-

bitu. Quis igitur nos securos reddet, cum hanc illamve ex auctoribus phrasim deprompserimus, sermonis puritate nitere, cum lippis et tonsoribus nota sit litis, quam historiae Romanae Principi jam diu movit vir ingenio, et eloquentia clarissimus Assinius Pollio? In Livio enim quandam Patavinitatem, sive locutiones quasdam, quae Patavinum, ut ita dicam, solum saperent, inesse existimabat. Fieri enim sanè potuit, ut homo Patavinus levia loquendi vitia, quae politas, et religiosas Romanorum aures laederent, dediscere plane non quiverit. Quis, inquam, nos tutos praestare poterit, locutionem ex Livio á nobis excerptam, his naevis, Patavinitateque, quae Romanorum oculos magna ex parte fallabant, carere, esseque immunem? Quae cum ita sint, A. O. non possum non statuere, bene cum illo profectò agendum esse, qui post assiduam, et nunquam lectionem veterum intermissam, hoc tempore sermonem latinum confecerit, qui auream aetatem sapiat, eamque ineat dictionis similitudinem, adcuratumque iudicium, quo in litteris humanioribus veteres viguerunt. Has ergo bonas litteras summo studio excolite, in eisdemque omnem vestram curam, industriam, diligentiamque collocare festinate; neque emunctissimae naris viros, qui Prudentissimi Regis dominatu floruerunt, otio, desidiaque vestra aemulari dedignemini, hoc potissimum tempore, quo et litteras, earumque cultores Augustissimus Maximusque Rex noster Carolus III. summa complectitur, ac fovet benevolentia, quo tandem fiet, ut cum vos praeclaram hanc bene de litteris merendi occasionem é manibus non dimittatis, ita in has incumbatis, ut studia vestra et patriae utilia, et vobis quam maximè sint gloriosa.

D I X I.